

ANKIN

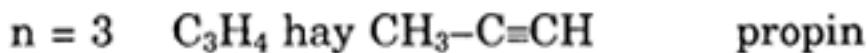
I. ĐỊNH NGHĨA

Ankin là hidrocacbon chưa no mạch hở, trong phân tử có một nối ba, còn lại là nối đơn.

II. CÔNG THỨC VÀ DÃY ĐỒNG ĐẲNG

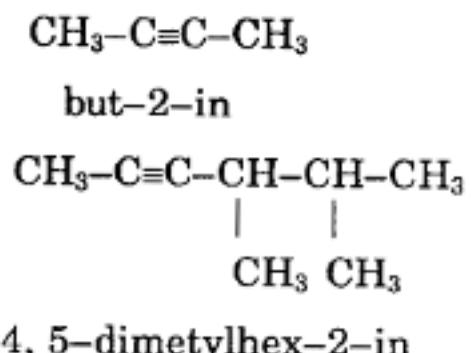
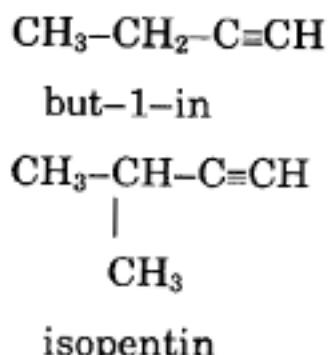

Khi cho n tăng dần sẽ được dãy đồng đẳng của axetilen

III. GỌI TÊN

1. Cách 1: Tương tự như anken:

2. Cách 2: Không đánh số mạch cacbon mà gọi theo công thức sau:

Tên gốc ankyl + axetilen

Ví dụ:

$\text{CH}_3-\text{C}\equiv\text{CH}$	metylaxetilen
$\text{CH}\equiv\text{C}-\text{CH}_2-\text{CH}_3$	etylaxetilen
$\text{CH}_3-\text{C}\equiv\text{C}-\text{CH}_3$	dimetylaxetilen
$\text{CH}_3-\text{C}\equiv\text{C}-\text{CH}_2-\text{CH}_3$	etylmetylaxetilen
$\text{CH}_2=\text{CH}-\text{C}\equiv\text{CH}$	vinylaxetilen

Chất tiêu biểu cho ankin là axetilen, là chất khí không màu không mùi, không tan trong nước nhưng tan nhiều trong axeton.

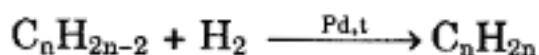
IV. HÓA TÍNH

1. Phản ứng cộng

a. Cộng hidro

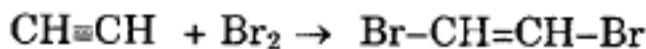

Tổng quát

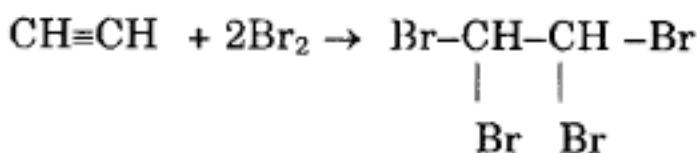

b. Cộng brom

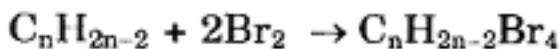
Phản ứng này làm mất màu đỏ nâu của dung dịch Br_2 .

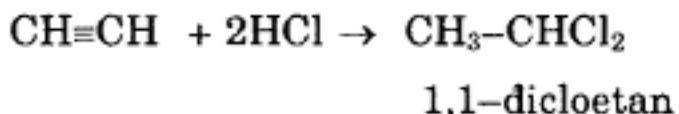
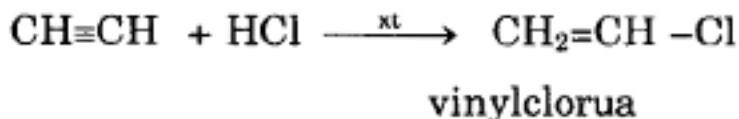
1, 2 – dibrometen

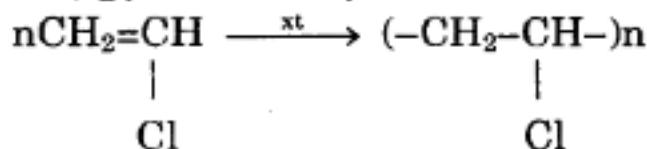
Tổng quát

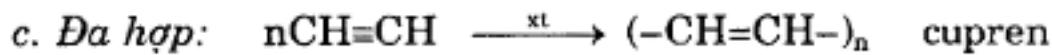
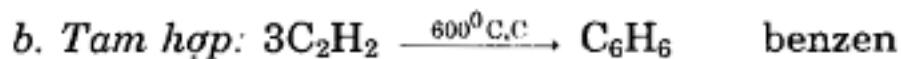
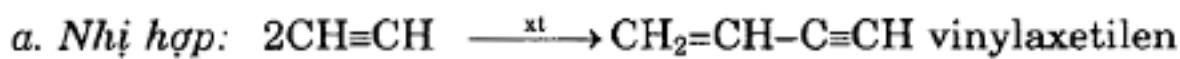
c. Công HCl

Khi đem trùng hợp vinyl clorua thì được nhựa polivinyl clorua, gọi tắt là nhựa PVC.

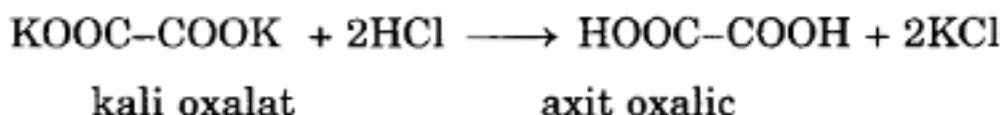
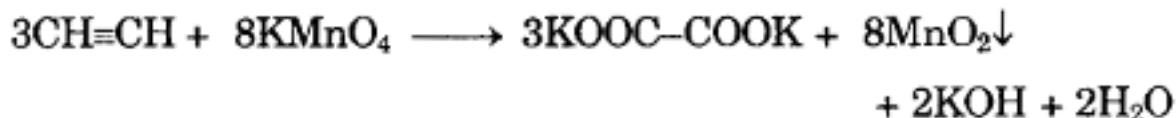

2. Phản ứng trùng hợp

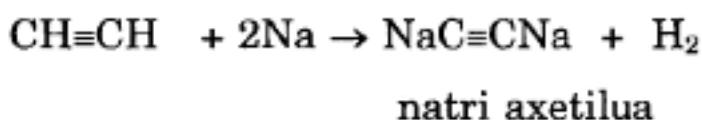
3. Phản ứng oxi hóa

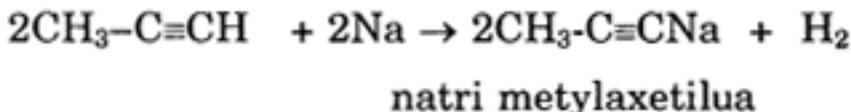
Làm mất màu dung dịch thuốc tím (KMnO_4), cho ra nhiều sản phẩm, chẳng hạn như:

4. Phản ứng thế ion kim loại

a. Với natri

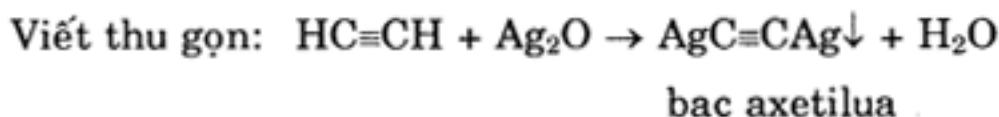

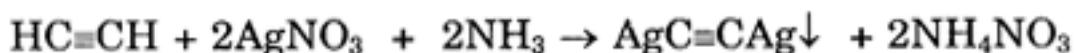
b. Với dung dịch $\text{AgNO}_3/\text{NH}_3$

Cho ra kết tủa vàng với những chất có cacbon nối ba đầu mạch.

• Với axetilen

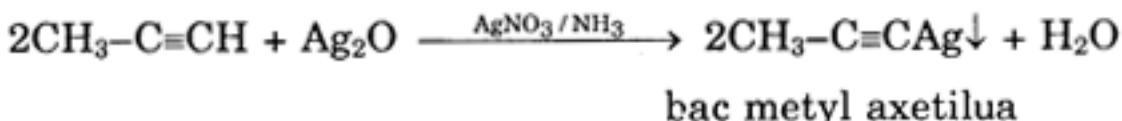

Viết rõ ràng:

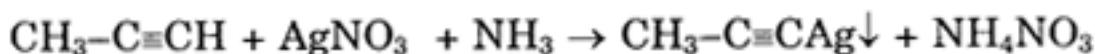

• Với đồng đắng

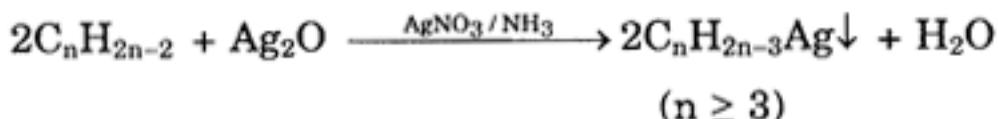
Viết gọn:

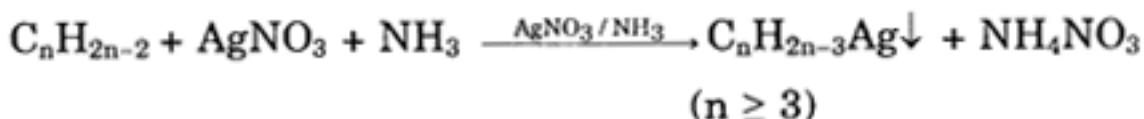
Viết rõ ràng:

Tổng quát

Hoặc

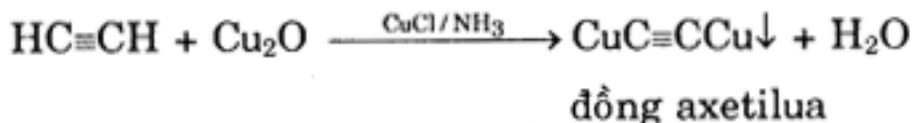

c. Với $\text{CuCl}/\text{dd NH}_3$ cho kết tủa đỏ

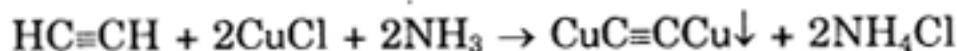
– Cho ra kết tủa đỏ

• Với axetilen

Viết thu gọn:

Viết rõ ràng:

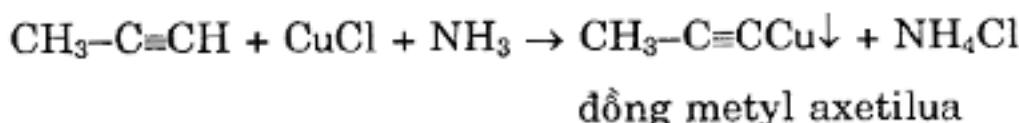

• Với đồng đắng

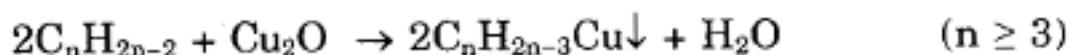
Viết thu gọn:

Viết rõ ràng:

Tổng quát

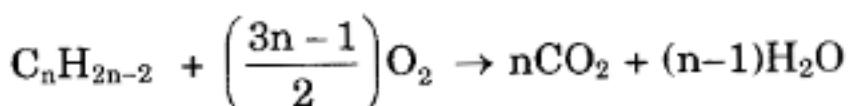
Hoặc

5. Phản ứng cháy

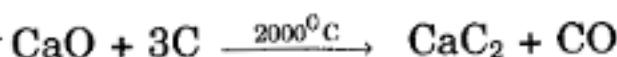
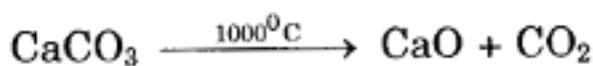
Tổng quát:

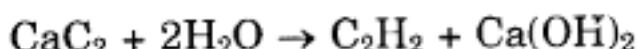
IV. ĐIỀU CHẾ

1. Axetilen

a. Từ đá vôi

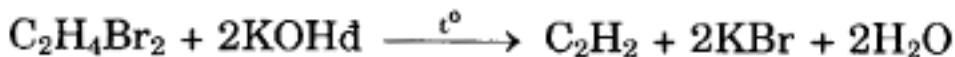
Cho CaC₂ (canxi cacbua – đất đèn) tác dụng H₂O hoặc dung dịch HCl hoặc dung dịch H₂SO₄ sẽ thu được axetilen.

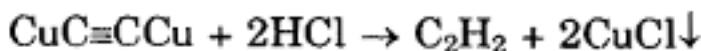
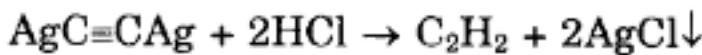
b. Từ metan: $2\text{CH}_4 \xrightarrow[\text{làm lạnh nhanh}]{1500^\circ\text{C}} \text{C}_2\text{H}_2 + 3\text{H}_2$

c. Từ cacbon: $2\text{C} + \text{H}_2 \xrightarrow[\text{p}]{\text{x.t}^0} \text{C}_2\text{H}_2$

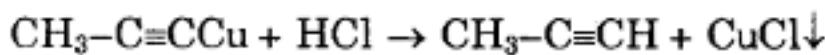
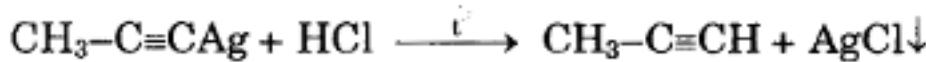
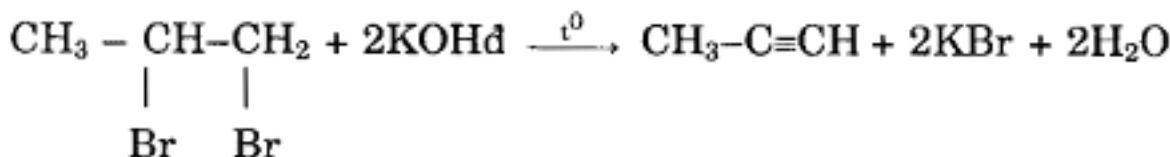
d. Từ bromua etilen

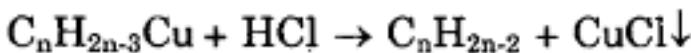
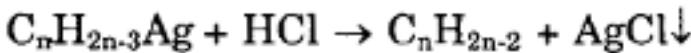
e. Từ axetilua kim loại

2. Đồng đẳng

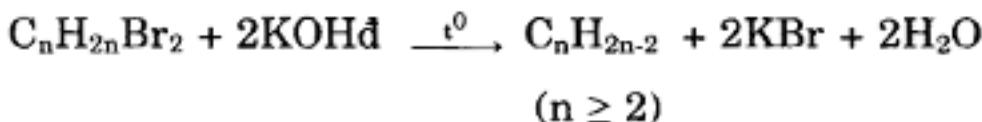

Tổng quát

$n \geq 3$ và ankin tạo ra có nối ba ($\equiv$) ở đầu mạch.

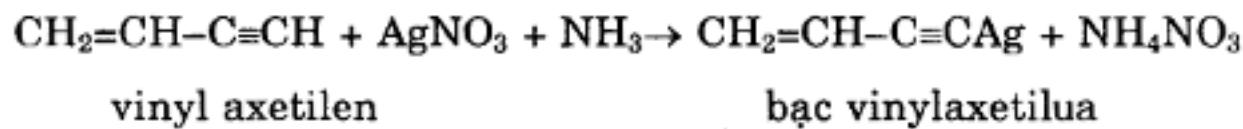
Hoặc

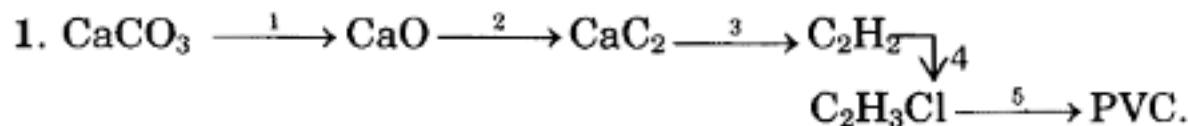
Ghi chú:

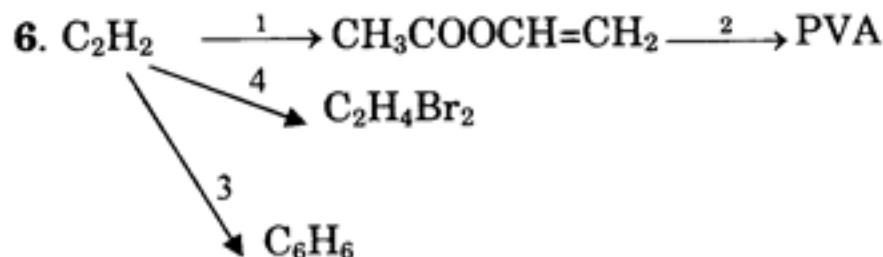
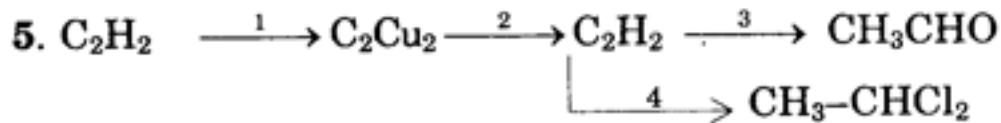
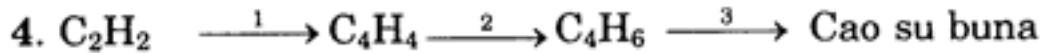
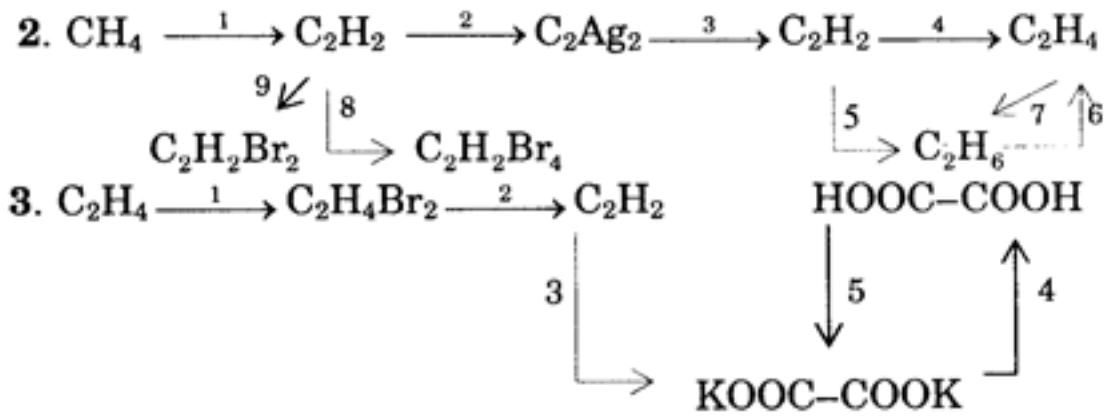
Ankin có nối ba thì cho được phản ứng thế ion kim loại; nhưng một chất cho được phản ứng thế ion kim loại thì chưa hẳn chất đó là ankin.

Ví dụ:

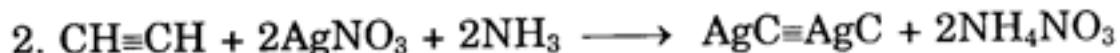
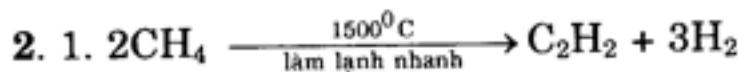
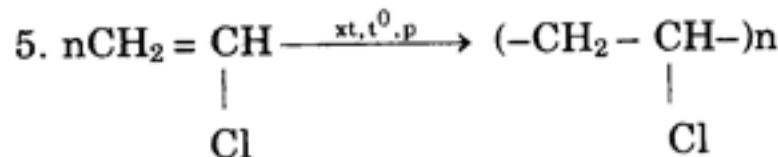
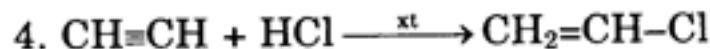
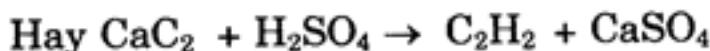
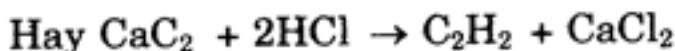
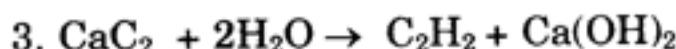
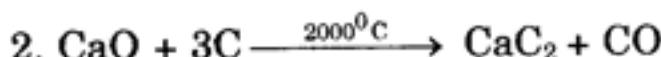
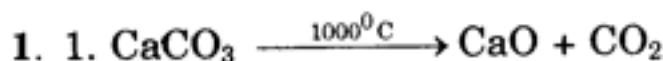

Câu hỏi: Viết các phương trình phản ứng sau:

GIẢI

Hay viết thư gon:

